

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO 2017 METŲ
KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIO PATVIRTINIMO (TAP-18-1446) (18-
7004(2)), GARANTINIO FONDO 2017 METŲ ATASKAITŲ RINKINIO
PATVIRTINIMO (TAP-18-1448) (18-7009(2)) IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ
FONDO 2017 METŲ ATASKAITŲ RINKINIO PATVIRTINIMO (TAP-18-1450) (18-
7007(2))**

2018-10-04 Nr. NV-2606

Vilnius

Projektų rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Projektų tikslai: Pateikti Seimui tvirtinti Valstybinio socialinio draudimo fondo („Sodros“), Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo 2017 metų ataskaitų rinkinius.

Dabartinė situacija:

- Fondų ataskaitų rinkiniai sudaromi vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu ir ne vėliau kaip iki spalio 1 d. teikiami Vyriausybei, o iki spalio 10 d. Vyriausybė juos turi pateikti Seimui. Valstybė kontrolė kasmet iki spalio 1 d. atlieka fondų ataskaitų auditą ir parengia išvadą.
- **Valstybinis socialinio draudimo fondas** skirtas pensijų, ligos, motinystės, nedarbo bei nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų soc. draudimui.
- Iš **Garantinio fondo** mokamos išmokos bankrutavusių įmonių darbuotojams. Darbdaviai moka 0,2 proc. darbuotojo draudžiamųjų pajamų, o darbdaviui tapus nemokiam, darbuotojui išmokamas: darbo užmokestis (nedidesnis nei 3 MMA, 1200 Eur); piniginė kompensacija už nepanaudotas atostogas (iki 1 MMA, 400 Eur); išeitinė išmoka (iki 2 MMA, 800 Eur); apmokėjimas už prastovą (iki 1 MMA, 400 Eur).
- **Ilgalaikio darbo išmokų fondas** įsteigtas kartu su naujojo Darbo kodekso įsigaliojimu (nuo 2017 m. liepos 1 d.) ir užtikrina papildomas garantijas dėl sumažėjusių išeitinių išmokų. Darbdaviai (išskyrus biudžetines įstaigas ir Lietuvos banką) moka 0,5 proc. darbuotojo draudžiamųjų pajamų, o atleidimo „darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės“ atveju darbuotojams turintiems didesnę nei 5 m. stažą, mokamos papildomos ilgalaikio darbo išmokos (dirbusiems 5-10 m. skiriama 1 atlyginimo, 10-20 m. – 2 atlyginimų, daugiau negu 20 m. – 3 atlyginimų dydžio išeitinė išmoka).
- Fondus administruoja „Sodros“ valdyba.

Projektų esmė:

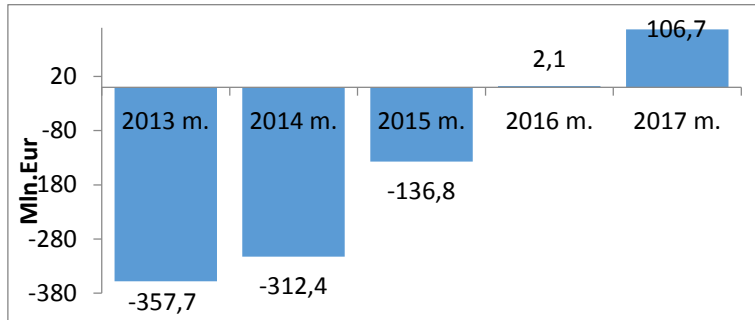
I. „SODROS“ 2017 M. ATASKAITŲ RINKINI sudaro:

- *biudžeto vykdymo ataskaitų* rinkinys (pajamų ir išlaidų ataskaita; piniginių įplaukų ir išlaidų ataskaita; aiškinamasis raštas);
- *konsoliduotųjų finansinių ataskaitų* rinkinys (finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita; pinigų srautų ataskaita; grynojo turto pokyčių ataskaita; aiškinamasis raštas).

Pagrindiniai rodikliai:

- „Sodros“ biudžeto metų rezultatas yra teigiamas – pajamos 106,7 mln. Eur viršijo išlaidas (t.y. 75,1 mln. Eur daugiau nei planuota).

„Sodros“ biudžeto rezultato kitimas 2013–2017 m., mln. Eur

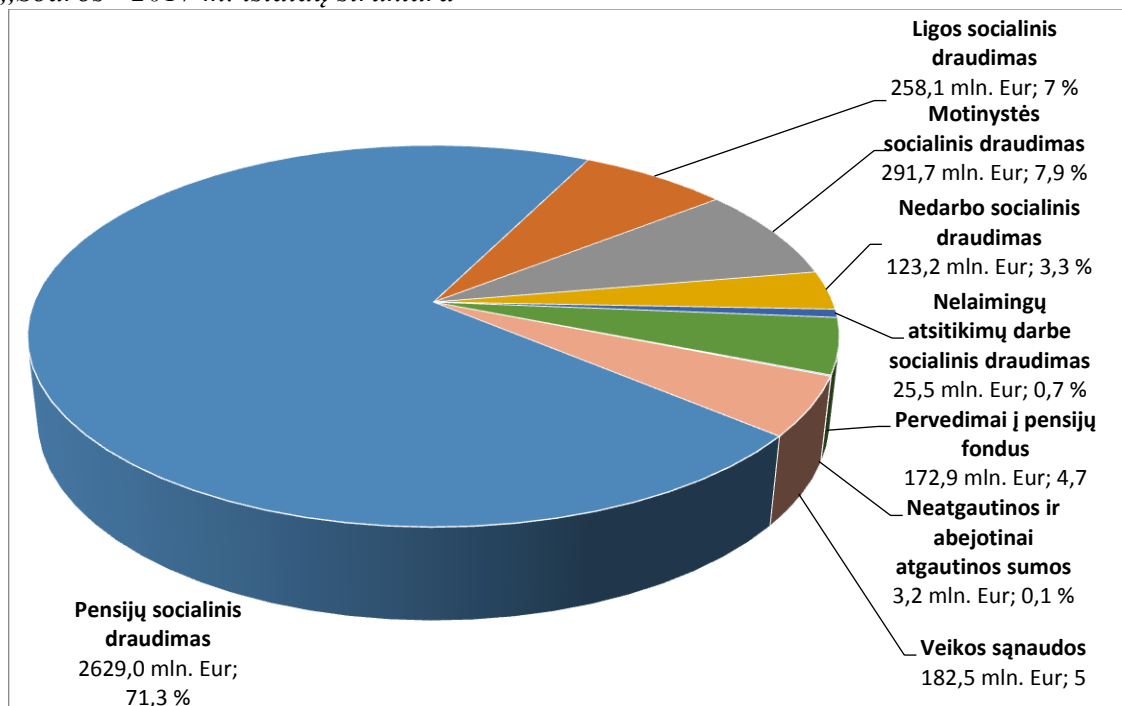
PAJAMOS

- **Pajamos** siekė **3 792,6 mln. Eur** ir palyginus su 2016 m. padidėjo 353,8 mln. Eur arba 10,3 proc.
- **Didžiausią pajamų dalį, 96 proc.** arba **3 639,6 mln. Eur, sudarė draudėjų ir apdraustųjų įmokos**, kurios palyginus su 2016 m. padidėjo 8,9 proc. Tai lėmė 0,9 proc. didesnis apdraustųjų skaičius (2017 m. buvo 1 330,5 tūkst. apdraustų asmenų) bei 4,2 proc. didesnės vidutinės pajamos, nuo kurių skaičiuojamos draudimo įmokos (2017 m. – 728,5 Eur, 2016 m. – 662,0 Eur).
- **Savarankiškai dirbančių asmenų įmokų priskaičiuota 76,9 mln. Eur**, t.y. 32,5 mln. Eur arba 29,7 proc. mažiau negu planuota ir 10,1 proc. mažiau nei praėjusiais metais (2016 m. – 85,5 mln. Eur).

IŠLAIDOS

- **Išlaidos** siekė **3 685,9 mln. Eur** ir palyginus su 2016 m. padidėjo 249,1 mln. Eur arba 7,2 proc.

„Sodros“ 2017 m. išlaidų struktūra

- **Didžiausią išlaidų dalį, 71,3 proc.** arba **2 629 mln. Eur** (2016 m. – 2 448 mln. Eur), sudarė **pensijos**. Jas kas mėnesį vidutiniškai gavo **1,055 mln. asmenų** (590,5 tūkst.

senatvės pensijų gavėjų, 200,5 tūkst. netekto darbingumo pensijų gavėjų, 251,8 tūkst. našlių ir našlaičių pensijų gavėjų). *Vidutinė senatvės pensija*, turint būtinaį stažą, 2017 m. gruodžio mėn. buvo 301,89 Eur ir palyginus su 2016 m. padidėjo 13,2 proc.

- **Ligos išmokoms** išleista **258,1 mln. Eur** (7 proc. visų išlaidų). Tai *net 10,2 proc. arba 23,8 mln. Eur daugiau nei 2016 m.* Įmokos tarifas (1,2 proc.) nepadengia šioms išmokoms reikiamos sumos, todėl 2017 m. buvo išleista 116,3 mln. Eur daugiau, nei surinkta įmokų. Tokį išlaidų didėjimą lėmė nuo 2017-01-01 į soc. draudimo sistemą perėję krašto apsaugos sistemos kariai (8 tūkst. asmenų), taip pat ligos draudimu pradėti drausti savarankiškai dirbantys asmenys (apie 31 tūkst. asmenų). 2017 m. apmokėtų ligos dienų skaičius išaugo 6,8 proc. Vidutinė vienos dienos ligos išmoka lyginant su 2016 m. padidėjo 11,4 proc.
- **Motinytės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokoms** išleista **291,7 mln. Eur** (7,9 proc. visų išlaidų). Tai *net 13,6 proc. arba 35 mln. Eur daugiau nei 2016 m.* Įmokos tarifas (2,2 proc.) nepadengia šioms išmokoms reikiamos sumos, todėl 2017 m. buvo išleista 31,5 mln. Eur daugiau, nei surinkta įmokų. Motinytės išmokas gavo 23,7 tūkst. motinų (70,4 mln. Eur), tėvystės – 16 tūkst. tėvų (14,2 mln. Eur), vaiko priežiūros – 23,6 tūkst. asmenų (207,2 mln. Eur).
- **Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų draudimo išlaidos** buvo **25,5 mln. Eur** (0,7 proc. visų išlaidų). Šiai draudimo rūšiai panaudota 7,8 mln. Eur arba *43,5 proc. daugiau nei 2016 m.* ir buvo išleista 3 mln. Eur daugiau nei surinkta įmokų. Tokį išlaidų didėjimą lėmė nuo 2017-01-01 pakeista netekto darbingumo periodinių kompensacijų mokėjimo tvarka. Vidutinė išmoka 2017 m., lyginant su 2016 m., išaugo 74,7 proc. (2016 m. vidutinė išmoka – 115,5 Eur, 2017 m. – 201,7 Eur). Dėl to netekto darbingumo periodinių kompensacijų išlaidų suma 2017 m. padidėjo 5,3 mln. Eur. Išlaidos didėjo ir dėl kariškių gaunančių šias išmokas atvejų skaičius (2016 m. – atvejų skaičius – 370, 2017 m. – 902 atvejai, išlaidų suma 2016 m. – 224 tūkst. Eur, 2017 m. – 902 tūkst. Eur).
- **Nedarbo draudimo išmokoms** išleista **123,2 mln. Eur** (3,3 proc. visų išlaidų), t.y. 17 mln. Eur arba 16 proc. daugiau nei 2016 m. Vidutinė nedarbo išmoka buvo 174,8 Eur, ją gavo 42,6 tūkst. asmenų. Padidėjimą lėmė nedarbo draudimo išmokos apskaičiavimo pakeitimai (sutrumpintas reikalaujamas stažas (anksčiau 18 mėn. per paskutinius 36 mėn., dabar – 12 mėn. per 30 mėn.), mokama ilgesnį laikotarpį (visiems 9 mėn.), skaičiuojama pagal naują formulę). Dėl to vidutinė nedarbo išmoka padidėjo 28,9 Eur, lyginant su buvusia 2016 m. Visų išmokų augimą sąlygojo ir išaugęs darbo užmokestis (9,5 proc.).
- **Į pensijų fondus** perversta **172,9 mln. Eur** (4,7 proc. visų išlaidų). Tai 16,5 mln. Eur daugiau nei 2016 m., nes 2017 m. 3,2 proc. padidėjo pensijų kaupimo dalyvių skaičius ir 7,2 proc. padidėjo vidutinės mėnesio pajamos. Kaupiamųjų pensijų įmokos buvo pervedamos už 1 mln. 268 tūkst. asmenų (95,3 proc. apdraustųjų).
- **Fondo veiklos sąnaudos** sudarė **182,5 mln. Eur** (5 proc. visų išlaidų) ir buvo 20,3 mln. Eur arba 10 proc. mažesnės nei 2016 m. Iš jų:
 - ✓ *palūkanų ir paskolų administravimo mokesčiai* – 110,6 mln. Eur (22,9 mln. Eur arba 17,2 proc. mažiau nei 2016 m. dėl taikytų mažesnių palūkanų normų);
 - ✓ *administravimo įstaigų sąnaudos* – 67,8 mln. Eur. Iš jų 45,6 mln. Eur sudaro darbo užmokestis (su soc. draudimo įmokomis);
 - ✓ ilgalaikio turto nusidėvėjimas ir amortizacija – 4 mln. Eur.
- „Sodros“ skola 2017 m. pabaigai sudarė **3 682,3 mln. Eur**, nuo 2018 m. sausio 1 d. ji perkelta į valstybės biudžetą.

II. GARANTINIO FONDO 2016 M. ATASKAITU RINKINI sudaro:

- *finansinių ataskaitų rinkinys* (finansinės būklės, veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių, pinigų srautų ataskaitos ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas).
- *biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys* (lėšų sąmatos vykdymo ataskaita ir jos aiškinamasis raštas).

Pagrindiniai rodikliai:

Garantinio fondo pajamos – 19 918,9 tūkst. Eur (2016 m. – 18 112 tūkst.). Iš jų:

- 18 625,8 tūkst. Eur darbdavių įmokos (20,9 proc. daugiau negu planuota);
- 1 113,3 tūkst. Eur lėšos, gautos iš darbdavių GF administratoriaus reikalavimams tenkinti (t.y. išieškotos darbdavių skolos);
- 179,8 tūkst. Eur kitos lėšos (grįžusios nepanaudotos lėšos ir kt.).

Garantinio fondo išlaidos – 8 588,5 tūkst. Eur (2016 m.– 7 710,7 tūkst. Eur). Iš jų:

- 8 253,8 tūkst. Eur išmokos darbuotojams (19,9 proc. mažiau negu planuota);
- 49,8 tūkst. Eur apmokėjimas už paraiškų parengimą ir banko operacijas;
- 236,7 tūkst. Eur fondo administravimo išlaidos (20,8 proc. mažiau nei planuota);
- 48,2 tūkst. Eur laikinai laisvų fondo lėšų investavimo išlaidos.

Lėšų likutis 2017 m. pabaigoje – 45,78 mln. Eur (28,2 proc. daugiau nei planuota), iš jų 30 mln. Eur investuota į trumpalaikius terminuotus indėlius (2016 m. pabaigoje lėšų likutis buvo 34,45 mln. Eur, 2015 m. pabaigoje – 24,69 mln. Eur).

III. ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDO 2017 M. ATASKAITU RINKINI sudaro:

- *finansinių ataskaitų rinkinys* (finansinės būklės, veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių, pinigų srautų ataskaitos ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas).
- *biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys* (lėšų sąmatos vykdymo ataskaita ir jos aiškinamasis raštas).

Fondas pradėjo veikti nuo 2017-07-01.

Pagrindiniai rodikliai:

Gauta 15, 474 mln. Eur darbdavių įmokų, **išlaidos** sudarė **108,5 tūkst. Eur**, iš jų:

- 80,6 tūkst. Eur išmokos darbuotojams (išmokėta vos 0,5 proc. visų į fondą surinktų lėšų);
- 25,1 tūkst. Eur fondo administravimo išlaidos;
- 2,8 tūkst. Eur laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidos.

Lėšų likutis 2017 m. pabaigoje – 15,365 mln. Eur.

Derinimas:

- Projektai **be pastabų** suderinti su **Finansų ministerija**.
- Ataskaitų rinkiniams 2018 m. gegužės 31 d. **pritarė „Sodros“ taryba**.
- **Valstybės kontrolė pateikė auditų išvadas** ir atkreipė dėmesį, kad: „Sodros“ buhalterinės apskaitos sistema nesuteikia pakankamos informacijos svarbiems sprendimams priimti (ją reikia pertvarkyti; rengti ne 2, o 1 ataskaitų rinkinį); netvarkoma atskirų draudimo rūšių kaupimo apskaita, nors yra svarbu vertinti rezultatą pagal atskiras draudimo rūšis; „Sodros“ valdyba ir 12 jai pavaldžių administravimo įstaigų (10 teritorinių skyrių, Karinių ir joms prilygintų struktūrų skyrius ir Užsienio išmokų tarnyba) turėtų optimizuotis į vieną juridinį asmenį; socialinio draudimo sistema vis dar neišgryninta (pensijų soc. draudimo lėšomis mokamos išmokos, turinčios socialinės paramos požymių: maitintojo netekimo, ištarnauto laiko ir invalidumo pensijos, kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas, išmokos mirusius pensijų gavėjus laidojusiems asmenims); nepradėtas kaupti „Sodros“ rezervinis fondas; nesuderintos teisės aktų nuostatos dėl „Sodros“ ir kitų fondų administravimo.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlome:

1. Svarstyti projektus **2018-10-10 Vyriausybės posėdžio B dalyje**, prieš tai Valstybės kontrolės audito išvadas ir rekomendacijas aptarus tarpinstituciniame pasitarime.
2. Vyriausybės posėdžio protokoliniu pavedimu pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai užtikrinti Valstybės kontrolės 2018 m. spalio 1 d. valstybinio audito išvadoje Nr. FA-2018-P-4-8 pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą ir apie rezultatus nustatytais terminais informuoti Valstybės kontrolę ir Vyriausybės kanceliariją.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt